

strane fronta. O važnosti dobrovoljačkog pitanja za srpsku vojsku svjedoči i to što je jugoslovenska kraljevina nakon rata izdala više od 40.000 dobrovoljačkih uvjerenja, ali i činjenica da su dobrovoljci, mahom iz redova Srba austrougarskih građana, predstavljali jedinu mogućnost popune srpske vojske poslije njenog sloma krajem 1915. Svi govornici su se složili da je glavni cilj skupa da se na osnovu najnovijih istraživanja osvijetle manje poznati problemi iz istorije dobrovoljačkog pitanja u Prvom svjetskom ratu, kako na strani sila Antante, tako i u redovima vojski Centralnih sila. Na konferenciji je saopšteno 28 radova u kojima su otvoreni problemi iz sklopa italijanskog, čehoslovačkog, poljskog, mađarskog, njemačkog, slovenačkog, srpskog, bugarskog i ruskog dobrovoljačkog pitanja. Među 29 učesnika iz Srbije, Rusije, Bugarske, Italije, Slovenije, Mađarske, Njemačke i Poljske bio je i naučni saradnik Instituta za savremenu istoriju dr Milan Gulić koji je govorio na temu *Lujo Lovrić kao simbol stradanja dobrovoljaca u Velikom ratu*. Raznolikost tema i pristupa pokazali su koliko je još otvorenih problema u pogledu izučavanja dobrovoljačkog pitanja. Zbog toga ovaj skup predstavlja i svojevrsni putokaz u kom smjeru se dalje može kretati proučavanje dobrovoljačkog pitanja u Velikom ratu na svim zaraćenim stranama i u svim zemljama koje su krvarile u velikoj ljudskoj klanici zvanoj Prvi svjetski rat. Za učesnike skupa organizovana je posjeta Matici srpskoj, Muzeju Vojvodine i Muzeju grada Novog Sada.

Milan Gulić

Treće međunarodno savetovanje
ELITE U VELIKOM RATU
Novi Sad, 27–28. oktobar 2016.

Treće po redu savjetovanje Arhiva Vojvodine iz Novog Sada u sklopu višegodišnjeg multimedijalnog projekta *Vreme–Sećanje–Identitet–Arhiv* pod nazivom *Elite u Velikom ratu* održano je krajem oktobra 2016. u hotelu *Putnik* u Novom Sadu. Na skupu je ove godine predstavljeno 37 naučnih, stručnih i preglednih radova učesnika iz Srbije i Italije. Učesnicima, prisutnima i predstavnicima medija na otvaranju skupa obratio se direktor Arhiva Vojvodine Branimir Andrić, a skup je svečano otvorio dr Nebojša Kuzmanović, zamjenik pokrajinskog sekretara za kulturu, javno informisanje i odnose sa vjerskim zajednicama Autonomne pokrajine Vojvodine. Dr Kuzmanović je ukazao na značaj višegodišnjeg projekta koji realizuje Arhiv Vojvodine za njegovanje kulture sjećanja na Prvi svjetski rat koji je u tolikoj mjeri preobrazio prostor današnje Vojvodine, Srbije, ali i zemalja okruženja. Naznačio je da je Prvi svjetski rat predstavljao svojevrsnu krizu elita koje postojeće društvene, političke, ekonomske i nacionalne protivrečnosti

nisu uspjele da otklone mirnim putem. Sa druge strane, te iste elite na početku rata nisu shvatile dubinu promjena koje će taj rat donijeti, niti su mogle da sagledaju njegovu dužinu i karakter. Cilj ovog savjetovanja je bio da se u tačno određenom istorijskom periodu (Prvi svjetski rat) sagleda uloga plemstva, veleposjednika, imućnih građana i drugih uglednih ličnosti, kako na teritoriji tadašnje Kraljevine Srbije, tako i iz zemalja koje su je okruživale. Sticajem okolnosti, autori su se mahom usmjerili na ličnosti sa prostora tadašnje Austro-Ugarske monarhije. Mihajlo Pupin, dr Emil Gavrića, Cveta Bingulac, Vasa Eškićević, Kristo Dominković, braća Pribičević, Jovan Manojlović i dr Milivoj Kovačević bili su samo neki od pripadnika elite sa prostora Austro-Ugarske o kojima se moglo čuti u toku dva radna dana skupa. Među učesnicima skupa, naučnicima i stručnjacima iz Novog Sada, Beograda, Subotice, Bačke Palanke, Zrenjanina i Kosovske Mitrovice bio je i naučni saradnik Instituta za savremenu istoriju dr Milan Gulić koji je imao izlaganje na temu *Kristo Dominković – Dubrovčanin u vrtlogu Velikog rata*. Kvalitet skupa je nesumnjivo nadrastao Arhiv Vojvodine u čijem krilu je iznikao i kao takav može poslužiti za primjer i drugim institucijama da je moguće sa dobrom idejom, plemenitom namjerom, trudom i radom ostvariti nešto veliko i značajno za nauku i kulturu znatno šireg prostora od bilo koje lokalne sredine u Srbiji. Zbornici radova sa ovog, ali i prethodnih savjetovanja, predstavljaju nezaobilazno štivo kada je proučavanje Prvog svjetskog rata u pitanju.

Milan Gulić

Międzynarodowa konferencja naukowa
ŚRODOWISKO STUDENCKIE W KRAJACH BLOKU SOWIECKIEGO 1945–1989
(THE STUDENT MILIEU IN THE SOVIET BLOC COUNTRIES 1945–1989)
Wrocław, November 29 – December 1 2016

U hotelu Tumski u Wrocławu od 29. novembra do 1. decembra 2016. održana je Međunarodna naučna konferencija „Studentski milje u zemljama Sovjetskog bloka 1945–1989“. Skup je organizovao poljski Institut narodnog pamćenja (Instytut Pamięci Narodowej), odnosno odeljenje ovog instituta u Wrocławu, i to je bio jedan od najvećih događaja u organizaciji ove ustanove u poslednjih nekoliko godina. Radni jezici su bili poljski i engleski. Na konferenciji je učestvovalo preko 50 naučnika iz skoro 20 zemalja: najviše iz Poljske, a potom iz Rusije, Belorusije, Ukrajine, Slovačke, Češke, Rumunije, Bugarske, Albanije, Nemačke, Italije, SAD, Velike Britanije, Litvanije, Estonije, Austrije, Hrvatske i Srbije. Učesnici iz Srbije su bili viši naučni saradnik Instituta za noviju istoriju Srbije dr Petar Dragi-